

**“ТЕРРОРИЗМ ТУШУНЧАСИ ВА ПРОФИЛАКТИКАСИ:
ҲУҚУҚШУНОСЛАР ВА ИЖТИМОЙ ОЛИМЛАРНИНГ
ҚАРАШЛАРИ”**

*Ўзбекистон Республикаси ИИВ Академияси 3-ўқув курси 328-гуруҳ
курсанти Ашуров Озодбек Шарофкул ўғли*

*Ўзбекистон Республикаси ИИВ Академияси Давлат-ҳуқуқий фанлар
ва инсон ҳуқуқларини таъминлаш кафедраси ўқитувчиси, майор*

Ниматов Шерзод Ниматжонович

Аннотация: Ушбу мақолада Терроризм тушунчаси ва уни профилактика қилиш масалалари ҳуқуқшунослар, ижтимоий олимлар ва психологларнинг қарашлари нуқтаи назаридан таҳлил қилинган. Терроризмнинг ҳуқуқий, сиёсий, ижтимоий ва психологик жиҳатлари қамраб олинган. Шунингдек Муаллиф Ўзбекистон Республикаси қонунчилиги ҳамда халқаро амалиёт асосида профилактика инспекторларининг терроризмга қарши курашдаги ўрни ва вазифаларини ҳам кўриб чиққан. Ишда терроризмга қарши профилактикада жамоатчилик билан ҳамкорлик, ҳуқуқий тартибга солиш, ижтимоий ва психологик ёрдам кўрсатишнинг аҳамияти таъкидланган. Ўзбекистонда терроризм ва экстремизм таҳдидига қарши самарали чоратadbирлар амалга оширилаётгани ва бу соҳадаги халқаро рейтинглардаги ўринлар таҳлил қилинган. Мақолада терроризмга қарши курашишда тизимли ва комплекс ёндашув зарурлиги хулоса қилинган.

Калит сўзлар: Ўзбекистон, терроризм, профилактика, ҳуқуқшунослар, ижтимоий олимлар, экстремизм, профилактика инспекторлари, жамоат хавфсизлиги, ҳуқуқбузарликлар, ички ишлар органлари, психологик сабаблар, ижтимоий тармоқлар.

Жамоат хавфсизлигини таъминлаш, ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш ва жиноятчиликка қарши курашишнинг яхлит тизимини шакллантириш,

ички ишлар органларининг энг қуйи бўғинидан республика даражасигача самарали фаолиятини йўлга қўйиш ва замонавий иш услубларини жорий этиш орқали мамлакатимизда ҳуқуқ-тартибот ва қонунийликни мустаҳкамлаш, аҳолининг тинчлиги ва осойишталигини таъминлаш мақсадида бугунги кунда кўплаб ислохотлар амалга оширилмоқда. Жамиятимизда мавжуд ўта ноёб, бетакрор ижтимоий бошқарув идораси бўлган, ҳеч нарса билан солиштириб бўлмайдиган, юз йиллар давомида ривожланиб келаётган ва мустақиллик даврида тубдан янгиланиб, замон талаблари асосида такомиллашиб бораётган маҳалла тизими имкониятларини тўлиқ ишга солиш ва аҳоли фаоллигини ошириш жиноятларнинг олдини олишда, албатта, ўз самарасини беради, ана шу меросдан амалиётда моҳирлик билан фойдаланиш зарур Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.М.Мирзиёев: “Асосий вазифамиз—амиятимизни ислоҳ қилиш ва демократлаштириш, мамлакатимизни модернизация қилиш жараёнларини янги босқичга қаратишдан иборат” номли маърузасида таъкидлаганидек, “бугунги кунгача ички ишлар ва ҳуқуқ тартибот органлари фаолиятини тартибга соладиган қонуннинг йўқлигини ҳам нормал ҳолат, деб бўлмайти. Шунинг учун мазкур органларнинг, биринчи навбатда, қонун устиворлигини таъминлаш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини ишончли ҳимоя қилиш борасидаги мақоми, фаолият шакли ва усуллари аниқлаштириш ҳамда уларга тузатишлар киритиш зарур” Мамлакатимизда ҳуқуқбузарликлар профилактикаси бўйича комплекс чора-тадбирлар хусусан, аҳолининг ҳуқуқий онги ва маданиятини юксалтириш, бу борада давлат органлари ва фуқаролик жамияти институтларининг ҳамкорлигини такомиллаштириш мақсадида кенг қўламли ислохотлар амалга оширилмоқда¹.

Қонунчиликда терроризм тушунчаси кенг маънода берилган. *Терроризм* — сиёсий, диний, мафкуравий ва бошқа мақсадларга эришиш учун

¹ Абдухалимов У. Т. Ў., Ниматов Ш. Н. Профилактика инспекторининг маҳалла ёшлар етакчиси ва маҳалла еттилиги билан ўзаро ҳамкорлигини аҳамияти //Central Asian Journal of Multidisciplinary Research and Management Studies. – 2025. – Т. 2. – №. 4. – С. 14-20.

шахсларнинг ҳаёти, соғлиғига хавф туғдириш, мол-мулкка зарар етказиш, давлат ва жамоат ташкилотларини ҳар қандай ҳаракат қилишга мажбурлаш мақсадида содир этиладиган зўрлик ёки бошқа жиноятлар комплекси². Терроризмнинг асосий хусусияти — аҳолини кўрқитиш ва ижтимоий-сиёсий вазиятни беқарорлаштиришга қаратилганлигида.

Терроризмни молиялаштириш – бу террорчилик ташкилотларини маблағлар, ресурслар билан таъминлаш ва уларнинг фаолиятини қўллаб-қувватлашга қаратилган ҳаракатлардир. Террорчи эса бундай фаолиятда иштирок этувчи шахс ҳисобланади.

Терроризм тушунчаси бўйича олимларнинг фикрлари ва қарашлари асосида полемика қилиш қизик ва жуда муҳим. Келинг, бу мавзуда бир нечта асосий нуқталарни кўриб чиқамиз ва уларни таққослаймиз.

Терроризм тушунчаси ҳақида олимларнинг турли қарашлари мавжуд бўлиб, а) *ҳуқуқшунослар ва давлатчилик нуқтаи назаридан*-кўпчилик ҳуқуқшунос олимлар терроризмни — сиёсий мақсадларга эришиш учун жамоат хавфсизлигига таҳдид солувчи, қасддан ва ноқонуний қорақчилик шаклидаги зўравонлик деб таърифлайдилар. Масалан, Маркус Ньюмен² терроризмни давлатга қарши қаратилган жиноят сифатида қарашни таклиф этади. Ушбу қарашнинг афзалликлари: Терроризмни аниқ ҳуқуқий доирада кўриш, жиноят сифатида тан олиш ва унга қарши чора-тадбирларни кучайтиришга хизмат қилади. Камчилиги: Сиёсий ва ижтимоий сабабларни инобатга олмайди, айрим ҳолларда озодлик учун курашни ҳам терроризм сифатида қаралиши мумкин. б) Сиёсий олимлар ва социологлар нуқтаи назаридан-кейинги пайтда социологлар ва сиёсий олимлар терроризмни аслида муайян гуруҳларнинг ўз мақсадларини қонунсиз йўллар билан эришишга ҳаракат қилишлари, ва у жамоатда хавотир ва тарсонлик уйғотишга қаратилган деб таърифлайдилар. Ушбу қарашнинг афзалликлари: Терроризмнинг ижтимоий сабабларини ва исломият, этник ва сиёсий муаммоларни тушунишга ёрдам беради. Камчилиги: Бу нуқтаи назардан

² Манба: Newman, M. (2006). Terrorism: A Critical Introduction. Palgrave Macmillan.

терроризмга нисбатан муносабат камроқ қонунчилик асосида бўлади, бу эса жинойтчиларга нисбатан қонуний чораларнинг таъсирини сусайтириши мумкин. в) Психология ва инсон хулқ-атвори бўйича олимлар-психологлар терроризмни шахснинг ёки гуруҳнинг психологиясига боғлиқ деб қарашади. Улар радикаллашув, мафкуравий зўравонликка мойиллик ва жамоатчиликдаги кутилмаган шароитлар терроризмни кучайтиришини таъкидлайдилар. Ушбу қарашнинг афзалликлари: Радикаллашувнинг психологик сабабларини тушуниш, профилактика ва реабилитация дастурларини ишлаб чиқишга ёрдам беради. Камчилиги: Психологик ёндашув терроризмни фақат шахсий ва психологиявий даражада тушунтириб, сиёсий ва ижтимоий омилларни кам инобатга олади. *Полемика:* Терроризмни аниқ ва бир хил тушунтириш мумкинми? Бир томондан, терроризм — бу ҳуқуқий жиҳатдан жинойт, қонунлар орқали ҳал этиладиган муаммо. Бу нуқтаи назарга кўра, қатъий чоралар керак. Иккинчи томондан, терроризмнинг ижтимоий, сиёсий ва психологиявий сабабларини тушуниш ва ҳал қилиш керак, чунки фақат қонунчилик билан уни тўхтатиш қийин. Шунингдек, айрим олимлар терроризм тушунчаси доирасидаги қарашларнинг жойи ва вазиятига қараб фарқланишини таъкидлайдилар. Масалан, айрим жамоаларда уларнинг ҳаракатлари миллий озодлик кураши сифатида қаралиши мумкин. Хулоса қилиб айтганда Терроризм тушунчаси ҳақида биргина аниқ ва барча учун қабул қилинган таърифни топиш қийин. Ушбу муаммони ҳар томонлама — ҳуқуқий, ижтимоий, психологик ва сиёсий жиҳатдан таҳлил қилиш керак. Бу эса курашда самарали стратегиялар ишлаб чиқишга ёрдам беради.

Ҳозирги кунда Ўзбекистонда терроризм ва экстремизм таҳдидига қарши курашишдаги самарадорлик халқаро рейтингларда яхши баҳоланмоқда. 2025 йилда мамлакатимиз «Глобал терроризм индекси»да терроризм таҳдиди паст бўлган давлатлар қаторига кириши, ушбу соҳада олиб борилаётган самарали ишлар натижаси ҳисобланади. Бироқ, 2024 йилда умумий жинойтчилик даражасининг 27,1%га ошиши ва маъмурий ҳуқуқбузарликлар бўйича ишларнинг икки баробар кўпайиши мамлакатда ҳуқуқбузарликларни

профилактика қилиш муҳимлигини кўрсатади. Шунингдек, диний экстремизмнинг ижтимоий тармоқлар орқали тарқалиши ва жамоалар ташкил этилиши хавфнинг янги шакллари пайдо бўлаётганлигини англатади. Бу ҳолатлар шуни талаб қиладики, терроризм ва экстремизмга қарши профилактика нафақат жиноятчиликка қарши курашиш воситаси сифатида, балки жамиятда бу хавфларни олдини олишга йўналтирилган кенг қамровли чора-тадбирлар тизими сифатида амалга оширилиши зарур. Бунинг учун: ижтимоий тармоқларда экстремистик ғояларни тарқатишга қарши самарали мониторинг ва тезкор чоралар кўриш; жамиятда диний-маънавий саводхонликни ошириш, ёшлар ўртасида экстремизм ва терроризмнинг зарарлари ҳақида кенг тушунтириш ишларини олиб бориш; диний эркинликлар ҳамда уларнинг жамиятдаги ўрнини аниқ белгилаш орқали адолатли ва очиқ сиёсатни амалга ошириш; маъмурий ҳуқуқбузарликларни камайтиришга қаратилган ижтимоий, иқтисодий ва ҳуқуқий чораларни кучайтириш; профилактика ишларининг самарадорлигини янада ошириш имконини беради. Шундай қилиб, терроризм ва экстремизмга қарши ҳуқуқбузарликларни профилактика қилиш бугунги кунда мамлакат хавфсизлиги, ижтимоий барқарорлик ва ёшлар келажагини муҳофаза қилиш учун энг долзарб вазифалардан бири ҳисобланади.

Ўзбекистоннинг терроризмга қарши курашишдаги самарадорлиги халқаро рейтингларда ҳам акс этган. 2025 йилдаги «Глобал терроризм индекси»га кўра, Ўзбекистон 0,233 балл билан 90-ўринни эгаллади ва «терроризм таҳдиди паст бўлган» мамлакатлар қаторига кирган³. Аммо Ўзбекистонда 2024 йилда умумий жиноятлар сони 132,298 тага етди, бу 2023 йилга нисбатан 27,1% ошган. Бу кўрсаткич мамлакатдаги жиноятчилик даражасининг ошганини кўрсатади⁴. 2024 йилда Ўзбекистонда маъмурий

³ https://m.kun.uz/kr/news/2025/03/10/uzbekiston-terrorizm-tahdidi-past-bolgan-mamlakatlar-qatoriga-kirdi?utm_source=chatgpt.com

⁴ https://ipaknews.uz/uzbekistan/post/prestupnost-v-uzbekistane-za-god-vyroslo-na-27-1?utm_source=chatgpt.com

ҳуқуқбузарликларга доир 613,000 дан ортиқ иш кўрилган, бу 2020 йилга нисбатан икки баробар кўплиги аниқланган⁵.

Мисол учун сўнги вақтларда Туркия давлатига ишлашга кетиб, диний экстремистик оқимга тушиб қолган Ўзбекистонлик эркак қидириляётганлиги, У Андижон вилоятининг Шаҳрихон туманида туғилган 1975 йилдаги эркак Туркияга ишлашга кетиб, ижтимоий тармоқлар орқали диний экстремистик мазмундаги маърузаларни тинглаб, улар таъсирида жамоа ташкил қилган⁶лиги ҳолати аниқланган. Шунингдек жума табрикларини ижтимоий тармоқларда тарқатиш бўйича: Ўзбекистон мусулмонлари идораси ижтимоий тармоқларда жума табрикларини тарқатишга рухсат бергани ва бу ишларнинг қонунга зид эмаслиги ҳақида маълумот берган⁷лиги каби юз бераётган воқеа ва ходисалар, тарқалаётган маълумотлар ва хабарлар кенг жамоатчилик муҳокамаларига сабаб бўлиб келмоқда.

Ўзбекистон Республикасининг “Терроризмга қарши кураш тўғрисида”ги қонуннинг умумий мазмуни ва профилактика соҳасидаги қоидалари асосида Профилактика инспекторларининг вазифалари ва уларнинг терроризмга қарши курашдаги ўрнини тушунтириш мумкин. Бунда профилактика инспекторларининг терроризм билан боғлиқ ҳуқуқбузарликларнинг профилактикасидаги роли ва вазифалари Терроризмга қарши профилактик чораларни амалга оширишда жамоатчилик билан ишлаш, маълумотларни йиғиш ва таҳлил қилиш, қонунчилик талабларига мувофиқ ҳаракат қилиш, психологик ва ижтимоий ёрдам кўрсатиш каби йўналишларда амалга оширилади.

Терроризмга қарши профилактик чораларни амалга ошириш йўналишидаги вазифаларига профилактика инспекторлари бевосита террорчилик фаолиятининг олдини олиш мақсадида шахсларнинг ҳуқуқ-атвори, фаолияти ва уларнинг терроризмга нисбатан муносабатини таҳлил

⁵ https://kun.uz/kr/news/2025/03/24/100-mingga-yaqinlashgan-mamuriy-qamoq-5-barobar-oshgan-deportatsiya-ozbekistonda-huquqbuzarliklar-statistikasi?utm_source=chatgpt.com

⁶ <https://daryo.uz/uz/2023/11/14/turkiyaga-ishlashga-ketib-diniy-ekstremistik-oqimga-tushib-qolgan-ozbekistonlik-erkak-qidirilmoqda>

⁷ https://uz.tgstat.com/en/channel/@ilmuz?utm_source=chatgpt.com

қилишда, халқаро ёки миллий террорчилик ғоялари ва экстремистик ғояларни тарғиб қилишга қарши профилактик ишлар олиб боришда, жамиятда тинчлик ва миллатлараро тотувликни сақлашга қаратилган тарғибот ва тушунтириш ишларини ташкил этиш кабилар мисол бўлади. Жамоатчилик билан ҳамкорликдаги йўналиши бўйича вазифалари эса фуқаролар, ёшлар, ижтимоий гуруҳлар билан яқин алоқа ўрнатиш ва уларни терроризм хатарлари ва унинг оқибатлари тўғрисида хабардор қилишда, жамоатчилик ташкилотлари ва маҳаллий жамият билан ҳамкорликда профилактик тадбирларни ташкил этишда ифодаланди.

Маълумотларни йиғиш ва таҳлил қилиш, қонунчилик талабларига мувофиқ ҳаракат қилиш, психологик ва ижтимоий ёрдам кўрсатиш йўналишларида эса терроризм билан боғлиқ хавф-хатарларни аниқлаш учун маълумотлар тўплаш ва уларни тегишли давлат органлари билан ахборот алмашиш, хавфли ёки шубҳали шахслар, гуруҳлар ёки фаолиятлар ҳақида маълумотларни кузатиш ва уларга тезкор муносабат билдириш, терроризмга қарши кураш бўйича қонун ва бошқа норматив-ҳуқуқий ҳужжатларга риоя қилиш, терроризмга қарши курашишда тегишли давлат органлари билан ҳамкорликни амалга ошириш, каби вазифаларни амалга оширишлари лозим бўлади. Ўзбекистон Республикасининг Терроризмга қарши кураш тўғрисидаги қонунда психологик ва ижтимоий ёрдам кўрсатишга оид аниқ моддалар кам ёки тўғридан-тўғри қайд этилмаган. Лекин, мазкур соҳадаги амалий тартиб ва чора-тадбирлар бошқа қонунлар ва қоидаларда, масалан, “Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш тўғрисида”ги қонун, “Ички ишлар органлари тўғрисида”ги, “Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси тўғрисида”ги ва бошқа ҳуқуқий ҳужжатларда белгилаб қўйилган бўлиши мумкин.

Масалан Терроризмга қарши кураш тўғрисидаги қонуннинг 9-моддасида Ўзбекистон Республикаси Давлат хавфсизлик хизматининг терроризмга қарши кураш соҳасидаги ваколатлари террорчилар, террорчилик гуруҳлари ва террорчилик ташкилотлари фаолияти тўғрисидаги ахборотларни тўплаш ва таҳлил қилиш; улардан келиб чиқаётган таҳдиднинг миллий

хавфсизликка қай даражада хавфли эканлигини баҳолаш; тегишли вазирликлар ва идораларга зарур ахборотларни тақдим этиш каби вазифалари белгиланган бўлиб, профилактика инспекторлари, одатда, маҳаллий даражада профилактика ишларини амалга оширадиган, жамоатчилик билан яқин ҳамкорликда бўладиган Ички ишлар органлари ходими ҳисобланганликлари сабабли улар жамиятдаги хавфли тенденцияларни кузатиш, ҳуқуқбузарликларни олдини олиш бўйича профилактик тадбирлар ўтказиш, аниқ маълумотларни ва таҳлилларни Давлат хавфсизлик хизматига етказиш каби вазифаларни бажарадилар. Яъни, мазкур моддадаги ваколатларнинг асосий амалиётчилари Давлат хавфсизлик хизмати ходимлари бўлса-да, профилактика инспекторлари улар билан ҳамкорликда маҳаллий даражада маълумот йиғиш ва таҳлил қилиш жараёнларида иштирок этиши мумкин.

Шунингдек Ўзбекистон Республикасининг 2016 йил 16 сентябрь кунидаги “Ички ишлар органлари тўғрисида”ги қонуни 11-моддасида Ички ишлар органлари ўз зиммасига юклатилган вазифаларни бажариш мақсадида, қонунчиликда белгиланган тартибда давлат органлари, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари ва бошқа ташкилотлар билан ҳамкорлик қилади ҳамда аниқланган жиноятлар ва бошқа ҳуқуқбузарликларга оид мавжуд материаллар тўғрисидаги ахборотни алмашишни, шу жумладан электрон шаклда алмашишни, шунингдек бошқа ахборотни алмашишни амалга оширади. Давлат органлари, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари ва бошқа ташкилотлар фуқароларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилишда, жамоат тартибини сақлаш, жамоат хавфсизлигини таъминлашда, жиноятлар ва маъмурий ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш, уларни аниқлаш, уларга чек қўйиш, уларни фош этишда, жиноят ишларини тергов қилишда, жиноятчиларни қидиришда, бедарак йўқолганларнинг турган жойини аниқлашда, шунингдек ҳуқуқбузарликлар профилактикасида ички ишлар органларига ўз ваколатлари доирасида кўмаклашиши шарт деб белгилаб қўйилган. Бир сўз билан айтганда Ички ишлар органлари тўғрисидаги қонун – терроризмга қарши курашишда ва

унинг олдини олишда ҳуқуқий, ташкилий ва амалий асосларни яратади. Бу қонуннинг мавжудлиги ва унга риоя этилиши — жамият хавфсизлиги ва барқарорлиги учун асосий кафолатлардан бири ҳисобланади. “Ички ишлар органлари тўғрисида”ги Қонун ва унга боғлиқ норматив ҳужжатларда терроризм билан боғлиқ бўлиши мумкин бўлган жиноятларни профилактика қилишда аниқ моддалар ва чора-тадбирлар бор, улар профилактика инспекторлари фаолияти, жамоат билан ҳамкорлик, ҳуқуқбузарликларнинг олдини олишни таъминлаш каби соҳаларни қамраб олади. 4-модда, Қонуннинг асосий йўналишлари: Терроризмга қарши курашиш, шу жумладан террорчилик ҳаракатларига чек қўйишда ижро этиш фаолиятида қатнашиш. Бу ички ишлар органлари учун профилактика ишида муҳим йўналиш ҳисобланади. 15-модда—Таянч пунктлари таянч пунктлари ҳуқуқбузарликларни профилактикасини таъминлаш учун ташкил этилади. Уларда профилактика катта инспекторлари, инспекторлар ва ёрдамчилар фаолият кўрсатади. Бу шахслар маҳалла даражасида жамоат хавфсизлиги, ҳуқуқбузарликларнинг олдини олишда, эҳтимолий террорчиликка мойилликни бартараф этишда фаол иштирок этади. “Профилактика инспекторлари фаолияти” ва маҳалла ҳуқуқ-тартибот масканлари: Қонун бўйича профилактика инспекторлари маҳаллаларда жамоатчилик билан яқин алоқада бўлиб, ҳуқуқбузарликлар профилактикасида иштирок этиши белгиланган⁸. “Хавфсиз хонадон” ва “Хавфсиз ҳовли” каби лойиҳалар маҳалла даражасида оила муҳити, ижтимоий-иқтисодий шароитлар, ёшлар орасидаги мафкуравий таъсирлар, экстремистик ғояларга мойиллик бўлиши мумкин бўлган омилларни аниқлайди⁹.

Бундан ташқари Ўзбекистон Республикасининг “Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси тўғрисида”ги 2014 йил 14 май кунидаги қонунида ҳам терроризмга қарши курашдаги аҳамиятини аниқлаб олиш мумкин. Мисол

⁸ https://yuz.uz/news/davlat-va-xalq-tayanadigan-asosiy-ustun--qonun-uning-kuchini-amalda-namoyon-etadigan-eng-samarali-tizim-esa-ichki-ishlar-sohasi?utm_source=chatgpt.com

⁹ https://yuz.uz/news/davlat-va-xalq-tayanadigan-asosiy-ustun--qonun-uning-kuchini-amalda-namoyon-etadigan-eng-samarali-tizim-esa-ichki-ishlar-sohasi?utm_source=chatgpt.com

учун қонунинг 1-моддасида қонуннинг мақсади сифатида ҳуқуқбузарликлар профилактикаси соҳасидаги муносабатларни тартибга солиш назарда тутилган бўлиб, аҳамияти шундаки *Терроризм* — бу жиноят тури сифатида ҳуқуқбузарликлар қаторига киради, ва ушбу қонун унинг олдини олиш (профилактика) тизимини белгилаб беради. 3-модда — асосий тушунчаларда "ғайриижтимоий хулқ-атвор", "ҳуқуқбузарликлар профилактикаси", "ҳуқуқбузарлик содир этишга мойил шахс" тушунчалари таърифланган бўлиб, аҳамияти террористик фаолиятга мойил шахслар айнан шундай "ғайриижтимоий хулқ-атворли" шахслар ҳисобланиши мумкинлиги, профилактика тадбирлари шу каби шахсларни аниқлаш ва уларга таъсир кўрсатиш имконини беришида ҳисобланади. 4-модда — Профилактиканинг асосий вазифалари сифатида жамиятда ҳуқуқий онгни ошириш, террористик ғоялар тарқалишига йўл қўймаслик, оммавий ахборот воситалари ва таълим муассасалари орқали ҳуқуқий тарғибот белгиланган бўлиб, аҳамияти терроризмни илдизи — кўпинча ҳуқуқий саводхонликнинг пастлиги, радикал ғояларга мойилликдир. Ушбу модда уларни бартараф этишга қаратилган вазифаларни белгилайди. Шунингдек Умумий, махсус, Якка тартибдаги ва виктимологик профилактиканинг аҳамияти террористик хавфга қарши махсус профилактика воситасида аниқ гуруҳлар ва шахслар назоратга олинади, якка профилактикада — террорчи бўлишга мойил шахслар билан индивидуал иш олиб бориш имконини яратилади. Ички ишлар органларининг ваколатлари сифатида фаолияти тақиқланган ташкилотларга ва диний-экстремистик йўналишдаги гуруҳларга алоқадор бўлган шахсларни аниқлаш чора-тадбирлари сифатида белгиланган бўлиб, аҳамияти бу модда терроризмни ташкил этувчи шахсларни эрта босқичда аниқлаш ва уларни жамиятга қайта мослаштиришга қаратилганлигини ифодалайди.

Терроризмга қарши курашиш — бу давлатнинг миллий хавфсизликни таъминлаш ва жамоат тартибини мустаҳкамлаш учун амалга оширадиган асосий вазифаларидан бири. Террористик ҳаракатлар мамлакатнинг

иқтисодий, ижтимоий ва сиёсий барқарорлигига жиддий таҳдид солади. Шу боис, бугунги кунда терроризмга қарши курашиш чораларини такомиллаштириш, ҳуқуқий базани мустаҳкамлаш ва амалий механизмларни яратиш жуда зарур. Анти-террор стратегияси жиноятчиларни аниқлаш ва жазолаш, жамоатчиликни терроризм хавфидан ҳимоя қилиш, радикаллашув ва экстремизмга қарши профилактик тадбирларни ўз ичига олади. Ушбу чоралар террорчиликнинг олдини олиш, унинг таъсирини камайтириш ва жамиятда хавфсизлик муҳитини сақлашга ёрдам беради. Давлат органлари, жамоат ташкилотлари ва фуқаролар ўртасида самарали ҳамкорликнинг йўлга қўйилиши терроризмга қарши курашда муваффақият калити ҳисобланади. Шунингдек, замонавий ахборот технологиялари ва тезкор маълумот алмашиш тизимлари террорчилик фаолиятини вақтида аниқлаш ва олдини олишда муҳим аҳамиятга эга. Психологик ва ижтимоий таълим дастурлари ёрдамида радикал ғояларни тарғиб қилишга қарши курашиш, ёш авлодни экстремизмдан ҳимоя қилиш имкониятини беради.

Хулоса қилиб айтиш мумкинки, терроризмга қарши курашиш комплекс ва доимий равишда такомиллаштирилиши лозим бўлган жараёндир. Бу соҳадаги давлат сиёсати ҳуқуқий, ижтимоий ва технологиявий жиҳатдан мувозанатли ва самарали бўлиши зарур. Мустақил ва хавфсиз жамият барпо этиш учун ҳар бир фуқаро ва давлат органи ўз ҳиссасини қўшиши лозим. Фақат шундай ёндашув орқали терроризм таҳдидлари сезиларли даражада камайтирилиши ва халқ осойишталиги мустаҳкамланиши мумкин.

АДАБИЁТЛАР ВА МАНБАЛАР РЎЙХАТИ:

1. Мирзиёев Ш.М. Танқидий таҳлил, қатъий тартиб-интизом ва шахсий жавобгарлик ҳар бир раҳбар фаолиятининг кундалик қонидаси бўлиши керак.— Т., 2017. – 104 б.
2. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси <https://lex.uz/docs/-6445145>.
3. Ўзбекистон Республикасининг 2019-йил 2-апрелдаги “Жазони ижро этиш муассасаларидан озод қилинган айрим тоифадаги шахслар устидан маъмурий назорати тўғрисида”ги ЎРҚ-532-сон қонуни <https://lex.uz/docs/-4494709>.

4. Ўзбекистон Республикасининг 2019-йил 2-сентябрдаги “Хотин-қизларни таълим ва зўравонликдан ҳимоя қилиш тўғрисида”ги ЎРҚ-561-сон қонуни <https://lex.uz/docs/4494709>.
5. Ўзбекистон Республикасининг 2017-йил 11-сентябрдаги “Жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси қонунига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш ҳақида”ги ЎРҚ-445-сон қонуни <https://lex.uz/docs/-3336169>.
6. Ўзбекистон Республикасининг 2016-йил 16-сентябрдаги “Ички ишлар органлари тўғрисида”ги ЎРҚ-407-сон қонуни <https://lex.uz/docs/-3027843>.
7. Ўзбекистон Республикасининг 2014-йил 14-майдаги “Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси тўғрисида”ги ЎРҚ-371-сон қонуни <https://lex.uz/docs/-2387357>.
8. Ўзбекистон Республикасининг 2010-йил 29-сентябрдаги “Вояга етмаганлар ўртасида назоратчилик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикаси тўғрисида”ги ЎРҚ-263-сон қонуни <https://lex.uz/docs/-1685726>.
9. **“Бухорода уйида фоҳишахона очган рецидивист аёл аниқланди”** — Хабар.uz. Манба: https://xabar.uz/post/buxoroda-uyida-fohishaxona-ochgan-recidivist-ayol-aniqlandi?utm_source=chatgpt.com.
10. **“Ўзбекистон терроризм таҳдиди паст бўлган мамлакатлар қаторига кирди”** — Kun.uz. Манба: https://m.kun.uz/kr/news/2025/03/10/ozbekiston-terrorizm-tahdidi-past-bolgan-mamlakatlar-qatoriga-kirdi?utm_source=chatgpt.com.
11. **“Преступность в Узбекистане за год выросла на 27,1%”** — Ipaknews.uz. Манба: https://ipaknews.uz/uzbekistan/post/prestupnost-v-uzbekistane-za-god-vyroslo-na-271?utm_source=chatgpt.com
12. **“100 мингга яқинлашган маъмурий қамоқ: 5 баробар ошган депортация — Ўзбекистонда ҳуқуқбузарликлар статистикаси”** — Kun.uz. Манба: https://kun.uz/kr/news/2025/03/24/100-mingga-yaqinlashgan-mamuriy-qamoq-5-barobar-oshgan-deportatsiya-ozbekistonda-huquqbuzarliklar-statistikasi?utm_source=chatgpt.com

13. “Туркияга ишлашга кетиб диний экстремистик оқимга тушиб қолган ўзбекистонлик эркак қидирилмоқда” —

Daryo.uz. Манба: <https://daryo.uz/uz/2023/11/14/turkiyaga-ishlashga-ketib-diniy-ekstremistik-oqimga-tushib-qolgan-ozbekistonlik-erkak-qidirilmoqda>.

14. Ilmuz Telegram канали— Tgstat.com. Манба: https://uz.tgstat.com/en/channel/@ilmuz?utm_source=chatgpt.com

15. “Давлат ва халқ таяниши мумкин бўлган асосий устун – қонун. Унинг кучини амалда намоён этувчи энг самарали тизим эса ички ишлар соҳаси” — Yuz.uz. Манба: https://yuz.uz/news/davlat-va-xalq-tayanadigan-asosiy-ustun--qonun-uning-kuchini-amalda-namoyon-etadigan-eng-samarali-tizim-esa-ichki-ishlar-sohasi?utm_source=chatgpt.com